

Marta Bjeletić i Jasna Vlajić-Popović

Etimološki problemi nekih ekspresivnih glagola kretanja

Wiener Slavistisches Jahrbuch 37

Wien **1991**

127–134.

MARTA BJELETIĆ, JASNA VLAJIĆ-POPOVIĆ (BEOGRAD)

Etimološki problemi nekih ekspresivnih glagola kretanja*)

Mnogi zadaci savremene etimologije proističu iz materijala koji donose novi dijalekatski rečnici. Ekscerpirajući za budući etimološki rečnik srpskohrvatskog jezika građu iz jugoistočne Srbije, iz rečnika Crne Reke, Timoka, Leskovca i Pirot, susreli smo se sa velikim bogatstvom ekspresivne leksike. Polazeći od nekih lokalnih glagola sa značenjem 'skitati, tumarati, lutati' došli smo do čitave porodice glagola *landati*, *landrati*, *landarati* i sl. posvedočenih ne samo širom srpskohrvatskog terena, već i u drugim slovenskim jezicima.

U radu analiziramo sledeće srpskohrvatske oblike¹⁾:

Làndati 1. 'klatiti se, mlatarati', 2. 'ići tamo-amo, tumarati, skitati', 3. 'brbljati', 4. 'biti ... po stražnjici (dete)' (RSANU); *lândovati* 'besposličiti, skitati' (RSANU); *landät* 'lepršati se, lelujati se, ići onako tamo-amo, tako da se zbog vetra čoveku odeća leprša' (Elezović); *landrät* 'tumarati' (Elezović); *slandrät* 'zgaziti' (Skok); *lândrati* 'landarati, klatiti, mlatarati' (RSANU); *lândrat* 'lutati, potucati se' (Duga Resa i Karlovac)²⁾, 'klatariti se' (Samobor)³⁾; *landàrati* 1. 'kretati se tamo-amo, klatiti se, mlatarati', 2. 'ići tamo-amo, vrzmati se, lutati, tumarati, skitati' (RSANU); *lâncati* 'skitati, švrljati' (RSANU; Fruška Gora)⁴⁾; *lânzam* 'skitati, lunjati' (Pirot); *lândza(ti) (se)* 'skitati, lunjati, besposličiti' (Timok; Pirot; Leskovac; RSANU); *lâmdza* 'besposličii, luta' (Crna Reka); *lângam se* 'besposleno

*) Ovo je proširena verzija referata pročitano g na skupu Slavische Etymologie – 100-jähriges Todesjubiläum von Franz Miklosich, u Beču 1. oktobra 1991.

Zahvaljujemo se dr Aleksandru Lomi na dragocenom doprinosu ovom radu.

1) Oblici u 1. i 3. licu jednine potiču iz govora koji nemaju infinitiv. U tim govorima akcenat je ekspiratoran.

2) M. Perušić, Rječnik čakavskog narječja općine Duga Resa i Karlovac, Čakavska rič, knj. 2, god. 14, Split 1986, 49.

3) M. Lang, Samobor, Zbornik za narodni život 19/2, Zagreb 1914, 308.

4) M. Škarić, Život i običaji „Planinaca“ pod Fruškom Gorom, Srpski etnografski zbornik 54, Beograd 1939, 117.

skitam' (Leskovac); *langàrati* 'landarati' (RSANU), */långarija* 'šamar' (RSANU); *langari't* 1. 'skitati', 2. 'lupati nečim, npr. pri otvaranju i zatvaranju vrata, prenošenju stvari' (Elezović⁵). *Linda se* 'luljati se, lelujati se, kretati se kao klatno' (Pirot Pp.), *lindrati* 'batinati, tući, šamarati' (RSANU); *lindriti* 'lingarati' (RSANU); *lindàrati* 'klatiti se, mlatarati' (RSANU); *lindariti* 1. 'lingarati, skitati, lutati', 2. 'lindrati, batinati, tući' (RSANU); *linzati* 'skitati, lutati, tumarati' (RSANU); *linga(ti) se* 'lindati, ici čas tamo, čas ovamo, ici u krug kao klatno; skitati, lunjati' (Pirot Pp.; RSANU); *lingàrati* 'skitati, lunjati, lutati' (RSANU); *lingùrati* 'trčkarati tamo-amò bez cilja, tumarati, bazati' (RSANU).

Zalundrat 'zaturati' (Komiža⁶), *lúnzati se* 'skitati; besposličiti' (RSANU); *lúndza(m) (se)* 'skitati, lunjati' (Timok; Leskovac); *lúncati* 'lunjati, skitati' (RSANU); *lúnga(ti) se* 'lenčari(ti); skitati, lunjati' (Crna Reka; RSANU). *Longáriti* 'kretati se, ici tamo-amò, tumarati' (RSANU); */zalòngūr* 'odrapanac, probisvet' (RSANU); *lónka se* 'odugovlači' (Crna Reka).

Iz prezentiranog materijala vidi se da je razgranata porodica sh. glagola *landati* posvedočena na skoro čitavom terenu našeg jezika. Skok (II, 267) navodi samo oblike sa osnovama *land-* i *landr-*, bez ikakvog objašnjenja, čak bez upućivanja na paralele u ostalim slovenskim jezicima: sln. *lájdrati*, *lájhati*⁷), češ. *landati*, *lajdati*⁸), polj. *landzić*, *lajdac*⁹), rus. dij. *ландовать*¹⁰), ukr. *ландати*¹¹).

Još je Berneker smatrao ovu reč problematičnom, mogućom pozajmljenicom, i pomišljao na vezu sa nvn. dij. *landern*, *lendern*¹²). Nemačku etimologiju daju Sławski, Holub i Kopečný i autori beloruskog etimološkog rečnika¹³), dok Machek (s. v. *lajdati*) nema objašnjenje već zaključuje da „cela ova skupina ekspresivnih reči zahteva posebno ispitivanje“. Bezlaj kratko kaže „Nejasno“.

Ovom grupom reči detaljnije se bavio M. Moskov¹⁴). On je po fonetskim kriterijima sistematizovao sav njemu dostupan slovenski materijal,

⁵) Glagol *làntrati* 'galamiti' i imenica *lantara* 'trom i nezgrapan čovek' i sl. (RSANU) pripadaju ovoj porodici reči iako nemaju značenja kojima se ovde bavimo (cf. napomenu 15).

⁶) J. Božanić, Komiške facende, Čakavska rič sv. 1-2, god. 12, Split 1984, 213.

⁷) F. Bezlaj, Etimološki slovar slovenskega jezika II, Ljubljana 1982, 120, s. v. *lájdra*.

⁸) V. Machek, Etymologický slovník jazyka českého, Praha 1971², 454 s. v. *plandati (se)*, 318 s. v. *lajdati*; Holub-Kopečný, Etymologický slovník jazyka českého I, Praha 1952, 198 s. v. *lajdati*.

⁹) F. Sławski, Słownik etymologiczny języka polskiego IV, Kraków 1974, 46.

¹⁰) *Словарь русских народных говоров* 16, Ленинград 1980, 254.

¹¹) Е. Желеховский, Малоруско-німецкий словарь I, Львів 1886, 396.

¹²) E. Berneker, Slavisches etymologisches Wörterbuch, Heidelberg 1913, 686 s. v. *lajdar*.

¹³) *Этымалагічны слоўнік беларускай мовы* 5, Мінск 1989, 224 s. v. *ланда*.

¹⁴) М. Москов, Происхождѣ на нѣколко славянски думи с оглед на индоевропейските им съответствия, Език и литература 19, св. 2, София 1964, 49-56 i Взаимоотношението

ali se nije opredelio u pogledu porekla ovih glagola. On je prvi koji uopšte pominje neki srpskohrvatski oblik, i to samo *landati*. Dakle, navedene srpskohrvatske potvrde znatno upotpunjuju opšteslovensku građu.

Mi ćemo pokušati da pružimo argumente u prilog slovenskom poreklu ovih glagola, oslanjajući se, pre svega, na semantičku šemu koju tvori niz glagola, kako iz ove skupine, tako i van nje.

Gotovo po pravilu, značenje 'skitati, lutati' javlja se paralelno sa značenjima *onima* 'klatiti, lepršati, mahati' i 'udarati, tući, lupati; lomiti' a često ih prate i 'brbljati, lupetati' i neka druga¹⁵).

SKITATI, LUTATI	MAHATI, KLATITI	TUĆI, UDARATI
landovati	landati	landati
landrat	landrati	∅
landarati	landarati	∅
lancati/lanzati/landza	∅	∅
langam se/langariti	langarati	(langarija 'samar')
lindariti	linda se	lindariti
linzati	lingati	∅
lingarati/lingurati	∅	∅
∅	(za)lundrat	∅
lonka se/lunga se	longariti	∅
lundzam (se)/luncati	∅	∅
andati se/andarati se (dandara 'pas skitnica')	andarati	∅
mandam/mantam	∅	dandati
mandam/mantam	mandam	∅
mandrkati	mandrkati/mandrljati	mandrknuti
basati	basati	basati
lanjati	∅	lanjati
krljati	krljati	∅
obivat(i)	∅	biti
naklatiti se	klatiti	∅
potucati	∅	tucati
lomatati se	∅	lomiti

Na prvi pogled, glagoli tipa *landati*, *andati*, *mandati* sa svim svojim ekspresivnim varijantama mogu delovati kao da su onomatopejskog porekla. Međutim, prikazana šema semantičkog sinkretizma¹⁶) navela nas je da isходиšte ekspresivnih oblika potražimo u nekom „normalnom“ glagolu.

между група славянски думи с оглед на произхода им, Известия на Института за български език, кн. 11, София 1964, 137-149. I rad G. Rikova, „Бълг. диал. *лидам*“ (Български език 38, София 1988, 309-310 delimično se dotiče ovih glagola.

¹⁵) Као 'lupati, tandrati', 'seći, rezati', 'guliti, ljuštiti', 'gaziti', 'teško, mukotrпно raditi', 'jesti'...

¹⁶) Упор. О. Н. Трубачев, Этимологические исследования и лексическая семантика, Принципы и методы семантических исследований, Москва 1976, 166-168.

Prvi je na ovakvu mogućnost ukazao O. N. Trubačov kada je češ. *landati* (*se*) doveo u vezu sa pretpostavljenim psl. **lan'ati* rekonstruisanim na osnovu sh. *lānjati* 'udarati, tući' i *lānjati* 'tumarati, skitati'¹⁷⁾. Paralelu za semantički prelaz 'udarati' > 'lutati' on vidi u rus. *окалачиваться* (prema *колотить*). (Naši primeri su pokazali da je ovaj semantički prelaz ne samo moguć, već i regularan.) Oblik **lan'ati* dovodi u vezu sa polj. dijalekt. *lanić* 'udarati, tući (o lanu)', za koje pretpostavlja osnovu **lon-* kao varijantu od *lomiti.

Ako prihvatimo tu mogućnost, formalno bi se glagol **lan'ati* mogao tumačiti i kao iterativ od *lom-nq-ti. U grupi *-mn-* gubi se *-m*¹⁸⁾. (Za smenu nesvršeni vid > svršeni vid > nesvršeni vid paralele nalazimo u srpskohrvatskim oblicima *drapati* > *drapnuti* > *dranjati* ili *mahati* > *mahnuti* > *manjati*)¹⁹⁾.

Međutim, postojanje sh. oblika *lānuti* 'udariti, lupiti' koji se geografski i semantički podudara sa *lānjati*, a nesumnjivo se svodi na psl. **lǫpnqti*²⁰⁾, daje mogućnost da se sh. oblik *lānjati* shvati kao sekundarni iterativ od toga glagola (primarni bi bio nepotvrđeni sh. (*)*lipati* (< *lypati)²¹⁾ i psl. *lypati (*se*)²²⁾.

Na vezu sa glagolom *lupati* ukazuje stara složenica *Lǫpiglava*²³⁾, kao i primer iz narodne pesme „čordom mahnu, njojzi glavu lanu“ (RSANU sa značenjem neadekvatno definisanim kao 'odneti, dići, skinuti').

Treća mogućnost tumačenja sh. *lānjati* 'tumarati i sl.' bila bi od psl. *loxnqti. U ЭССЯ (15, 252) pomišlja se da se tu radi o dva homonimna glagola, od kojih bi jedan, u značenju 'očajavati, tugovati' bio u vezi sa *lošb itd., a drugi, u značenjima 'jako (se) udarati', 'obaliti se, srušiti se', 'rasti uvis (o drveću)' sa psl. *laxati 'hitati, skitati'. Ova semantička veza očito je opravdana, ali na formalnom planu protivi joj se činjenica, vidljiva iz gornjeg primera iz narodne pesme „...mahnu...lanu“, da se u datom gorovu *-h-* ispred *-n-* ne gubi. Uostalom, ni Ž. Ž. Varbot ne nalazi ni jedan ubedljiv primer za urpoščavanje grupe *-xn-* > *-n-* na praslovenskom nivou²⁴⁾.

¹⁷⁾ ЭССЯ 14, 26. Zanimljivo je da se za paralelu daje češki, a ne sh. oblik *landati*.

¹⁸⁾ P. A r u m a a, *Urslavische Grammatik II*, Heidelberg 1976, 123.

¹⁹⁾ Oblik *lōnjati* 'skitati' (RSANU) : *lānjati* 'id.' mogao bi takođe biti recentni iterativ od *lomnqti nastao nakon gubljenja svesti o kvalitativnom odnosu *-o-* : *-a-* kod iterativnih glagola. Upor. sh. *goniti* : *ganjati* : *gonjati*; *kloniti* : *klanjati* : *klonjati*; *nasloniti* : *naslanjati* : *naslonjati*.

²⁰⁾ ЭССЯ 16, 247 s. v. *lǫpnqti* navodi samo bugarsku potvrdu *лъпна*, stavljajući pod znak pitanja njegovu praslovensku starinu.

²¹⁾ Upor. *lipav* 'slab, nemoćan', možda i *lipačur* 'dronjak, rita'.

²²⁾ ЭССЯ 17, 35 sa kontinuantama u češkom, poljskom, ukrajinskom i beloruskom jeziku, ali ne i u srpskohrvatskom.

²³⁾ Od psl. *lupogolva/*lupigolva, ЭССЯ 16, 185.

²⁴⁾ Ж. Ж. В а р б о т, *Праславянская морфонология, словообразование и этимология*, Москва 1984, стр. 142-143.

Ključni problem, odnos *-n'* (*-nj-*) : *-nd-*, Trubačov sa rezervom tumači kao rezultat ekspresivne epenteze *-d-* na mestu mekoće *-n'* (*-nj-*). U prilog ovome govorilo bi postojanje odgovarajućih odnosa u primerima sh. dij. *srnjak* 'jelen': bug. *сръндѣк* 'id. '; rus. *лань* 'steona košuta': *ландеха* 'uhranjena, debela krava i sl.'. Ovo neetimološko *-d-* nalazi se i u brus. *лѧндыш*, rus. *лѧндыш*²⁵), ukr. *лѧндиш* 'lanetovo uho, Convallaria majalis L.', prema brus. *лѧнуш*, polj. *lanysz* ili rus. *жміна* 'pregršt (klasja)': rus. *жмінда* 'tvrđica, cicija'²⁶).

Pri tumačenju sh. oblika sa grupom *-nd-* treba imati u vidu i mogući uticaj onomatopejskih glagola tipa: *brujati* : *brundati*, *zvrjati* : *zvrndati* i sl.²⁷)

U srpskohrvatskom jeziku postoje i glagoli *linjati* 'tući, biti, mlatiti, lemati' (RSANU) i *linjati (se)* 'besciljno hodati, lutati, skitati; ići tamo-amo, tumarati' (RSANU)²⁸). U ЭССЯ s. v. **lyn'ati* navodi se sa m o sh. *linjati* 'besciljno hodati'. Dakle, nije uočena veza između ova dva značenja iako je ona ista kao i u slučaju **lan'ati*. Oblik **lyn'ati* tumači se kao rezultat perintegracije starijeg *lytnqti. Tu se upućuje i na sh. *lúnjati*.

Glagol *lytnqti kao obrazovanje trenutnog vida na *-nqti* sa produženim vokalizmom korena *ъ* > *y* već i u tvorbenom pogledu nije verovatan. Psl. **lyn'ati* moglo bi se, doduše, bez problema izvesti i iz — formalno verovatnijeg — *lytnqti, ali se postavlja pitanje značenja takvog oblika. Iz semantičkih razloga skloniji smo — formalno ništa manje ubedljivom — izvođenju oblika **lyn'ati* 'skitati' od potvrđenog *lypnqti, koje za sh. *linjati* 'udarati' gotovo da ne dolazi u sumnju.

Što se tiče ps. *lytati, njegov odnos prema sinonimnom *lutati, ispravno ustanovljen u ЭССЯ ali ne i dovoljno razjašnjen, mogao bi se, po našem mišljenju, najpre rasvetliti ako se pođe od pretpostavke W. Boryša²⁹) da je *lutati denominal od *(*s*)*luta*. Na taj način bi se postverbal *(*s*)*luta* sa *-o-* vokalizmom diftonga i iterativ *lytati sa produženim vokalizmom dali svesti na jedan primarni glagol konsonantske osnove sa nulskom bazom **lyt-*, tipa *sъp-ǫ, *suti (< *supti) prema iterativu *sypati.

Kod naših glagola sa korenskim vokalizmom *-u-* situacija je ista. Postoji sh. glagol *lūnuti* 'grnuti, tresnuti' (RSANU) koji bismo mi doveli u vezu

²⁵) U prikazu II toma Fasmerovog Russisches etymologisches Wörterbuch Unbegaun ovo *-d-* naziva parazitskim (Unbegaun, Bulletin de la société linguistique de Paris 52, Paris 1956, 169).

²⁶) М. Фасмер, Этимологический словарь русского языка II, Москва 1986², 169.

²⁷) Kako pored *lanjati*, *landati* postoji i *landrati*, treba uporediti i odnos *linjati* : *lindrati* i *cunjati* : *cundrati*.

²⁸) Treći homonimni glagol *linjati (se)* 'gubiti dlaku i sl.' sadrži etimološko *-i-* i treba ga odvojiti od ove grupe.

²⁹) W. Borys, Na tropach słowiańskich reliktyw leksykalnych, Rocznik slawistyczny 42, cz. 1, Wrocław 1981, 25-27.

sa glagolom *lunjati* 'besciljno hodati, lutati, skitati' (RSANU). Sh. glagol *lūnuti* ЭССЯ navodi s. v. *lunqti I od starijeg **lupnqti*³⁰). Glagol *lunjati* navodi se s. v. **lun'ati* (*se*), bez konačnog rešenja.

Ž. Ž. Varbot pretpostavlja da bi sh. *lunjati* moglo poticati od psl. **lut/lyt* > *lunqti / **lynqti*³¹). Iz gorenavedenih semantičkih razloga jedan glagol *lutnqti ne izgleda nam verovatan kao ni *lʔtnqti ili **lytnqti*³²).

Imajući u vidu odnose između oblika sa značenjem 'udarati, tući' i oblika sa značenjem 'skitati, lutati' koji se regularno ponavljaju, smatramo da bi sh. glagol *lunjati* mogao biti iterativ od sh. *lūpnuti* tj., na prasllovenskom nivou, da bi oblik **lun'ati* (*se*) mogao poticati od *lupnqti.

Oblik *linda se* može se objasniti po analogiji sa Trubačoveljevim tumačenjem oblika *landati*.

Oblici *landrati*, *slandrati*, *lindrati*, *zalundrat* sadrže ekspresivno proširenje *-r-*³³) (tipa *viskati/vriskati*).

Oblici *landarati*, *lindarati* prošireni su iterativno-ekspresivnim sufiksom *-ar-*³⁴) (tipa *klatiti/klatarati*).

Oblici sa promenom dentala u gutural *-nd-* > *-ng-/-nk-* prisutni su u kombinaciji sa svim vokalizmima : *langati se*, *langarati*, *langariti*; *lingam*, *lingariti*, *lingurati*; *longariti*, *zalongur*, *lonka se*; *lunga se*. Po svemu sudeći, ova promena bi mogla biti posledica izvesnog uticaja turskog jezika, na šta ukazuju odgovarajući oblici u bugarskom³⁵). Ali to pitanje treba da bude kompleksno rešeno na balkanskom nivou te ćemo ga zasad ostaviti po strani³⁶). U obliku *lingurati* 'trčkarati tamo-amo bez cilja' neizbežno pomišljamo na uticaj etnonima *Lingur* = *Lingurin* '(često pogrдно) Ciganin' (< rum. *lingurar* 'kašikar'³⁷)).

³⁰) ЭССЯ 16, 175. Ne deluje nam previše verovatno alternativno tumačenje od *lunati (< *luna I, *luna II).

³¹) Ж. Ж. Варбот, op. c. 145-146.

³²) Psl. oblik **lun'ati* formalno bi se dao izvesti i od hipotetičnog *lomnqti sa glasovnim razvojem *-omn-* > *-qn-* > *-un-* kao u stsl. *sqmьneti* : *sumьneti*, st. polj. *sqmьnienie* : polj. *sumnienie* (A. Vaillant, Grammaire comparée des langues slaves I, Paris 1950, 148).

³³) Upor. T. Szymański, Derywacja czasowników onomatopiecznych i ekspresywnych w języku bułgarskim, Wrocław 1977, 16.

³⁴) I. Grickat, Deminutivni glagoli u srpskohrvatskom jeziku, Južnoslovenski filolog 21, Beograd 1955-56, 67-68 i Szymański, op. c. 102-103.

³⁵) Osim u sh. i bugarskom, ova pojava zabeležena je još u češ. *langat se* (Machek 318 s. v. *lajdati*; Москов 1964, 145), *lingat*, *lankarit* (Москов 1964, 145). Vidi tamo tumačenje.

³⁶) Vidi: М. Москов, Турски и тюрски заемки от звукоподражателен и незвукоподражателен характер в балканските езици, Годишник на Софийския университет, Факултет по славянски филологии, Т. LXII, София 1969, 479-482.

³⁷) Od *lingurā* 'kašika': Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch* II, Wiesbaden 1988², 561, a tako i za bug. *лiнгуp*² БЕР III, 410. Drugačije rumunsko poreklo praktično isključuje činjenica da ničeg sličnog nema u radu Z. Wittocha, *Onomatopoeie românești cu -ng/-nc-*, Cercetări de lingvistică, Mélanges linguistiques offerts à Emil Petrovici, Anul III, Supliment, Bucarest 1958, 549-559.

Oblici *lancati*, *luncati*, *lanzati/landzati*, *lundza(m)* se mogli bi se tumačiti kao palatalizovane varijante formi sa *-nk-/-ng-*³⁸). Međutim, pošto su ovo ekspresivni glagoli, grupe *-nc-* i *-nz-/-ndz-* mogu biti i rezultat dalje ekspresivizacije oblika sa *-nd-*.

Kao što je na početku rečeno, namera nam je bila da pokažemo da su analizirani glagoli slovenskog porekla. Na tu pomisao naveo nas je prikupljeni srpskohrvatski materijal u kome se uočava gotovo zakonita pojava semantičkog pomaka 'udarati' > 'lutati'. Rukovođeni upravo ovim kriterijem došli smo do zaključka da je ishodište praktično svakog našeg glagola koji znači 'lutati i sl.' neki od oblika glagola *lupati*. Naravno, ovo važi samo za „normalne“ oblike koji nastaju kao rezultat regularne tvorbe: *lanjati*, *linjati*, *lunjati*.

Pitanje ekspresivizacije ovih oblika smatramo i dalje otvorenim. Grupa *-nd-*, nesvojstvena praslvenskoj fonetici, mogla je nastati kao posledica epenteze ekspresivnog *-d-*, ali u obzir dolaze i drugi uzroci, možda čisto fonetske prirode (u ekspresivnoj leksici moguće su i neočekivane promene). Interesantno je, ipak, da se oblici sa ovom grupom sreću u većini slovenskih jezika.

Naš rad predstavlja pokušaj da se iz drugog ugla osvetli ova zanimljiva grupa glagola koji još uvek nisu u potpunosti proučeni, a po našem mišljenju, zaslužuju svu pažnju.

Skraćenice

- БЕР   Български етимологичен речник I-III, София 1971-1986
 Crna Reka M. Marković, Rečnik narodnog govora u Crnoj Reci, Srpski dijalektološki zbornik 32, Beograd 1986, 260-494
 Elezović   G. Elezović, Rečnik kosovsko-metohiskog dijalekta I-II, Beograd 1932 i 1935
 ЭССЯ   Этимологический словарь славянских языков, 1-17, Москва 1974-1990
 Leskovic   B. Mitrović, Rečnik leskovačkog govora, Leskovic 1984
 Pirot   N. Živković, Rečnik pirotskog govora, Pirot 1987
 Pirot Pp.   D. Zlatković, Poslovice i poređenja u pirotskom govoru, Srpski dijalektološki zbornik 34, Beograd 1988, 639.
 RSANU   Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika 1-14, Beograd 1959-1989
 Skok   P. Skok, Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I-IV, Zagreb 1971-1974
 Timok   J. Dinić, Rečnik timočkog govora, Srpski dijalektološki zbornik 34, Beograd 1988, 15-316

³⁸) Primeri paralelnog postojanja oblika bez i sa palatalizacijom guturala nisu retkost, upor. *mikati/micati*, *legati/lezati* ili ekspresivnu alternaciju tipa *brka/brca* (Timok).

Einige etymologische Probleme in Zusammenhang mit den serbokroatischen expressiven Verben**Zusammenfassung**

Diese Arbeit basiert auf dem Korpus einiger neuer Dialektwörterbücher und Wortsammlungen aus dem Gebiet Südostserbiens. Aus ihrem Reichtum an expressiven Verben haben die Autoren die Bewegungsverben als zahlreichste und interessanteste Gruppe herausgegriffen.

Analysiert werden die in etymologischen Nestern um die Verben *landati* und *gegati* (*se*) gruppierten Verben, es kommt aber auch das Verhältnis von expressiven Bewegungsverben zu Wortpaaren des Typs *ševeljiti: ševelj-develj* zur Sprache.

Problematisiert wurde auch die Frage der Etymologie der analysierten Verben. Die Lösungen erheben keinen Anspruch auf Endgültigkeit, sondern sollen bloß auf Möglichkeiten hinweisen, die die weitere Forschung wahrnehmen könnte.